سرآمد اقتصاد

یکشنبه - ۸ آذر ۱۴۰۵ - سال دوازدهم - شماره ۲۶۴۶

«سرآمد» تحلیل می‌دهد؛

معاونت در جرایم دریایی

مسئولیت کیفری و حدود مداخله در حقوق ملی و بین‌المللی

گروه دانش دریا - مرتضی فاخری - دریاها و آبراه‌های بین‌المللی علاوه بر نقش تعیین‌کننده در تجارت جهانی، حمل‌ونقل کالا، تأمین انرژی و ارتباطات اقتصادی کشورها، همواره با طیف متنوعی از تهدیدهای حقوقی و امنیتی مواجه بوده‌اند. قاچاق کالا و سوخت، انتقال غیرقانونی مواد مخدر، سرقت مسلحانه دریایی، صید غیرمجاز، آلودگی عمدی محیط زیست دریایی و فعالیت شبکه‌های سازمان‌یافته، از جمله جرایمی هستند که آثار آن‌ها می‌تواند از محدوده یک کشور فراتر رود و امنیت اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی چندین کشور را تحت تأثیر قرار دهد. با این حال، بررسی این جرایم نشان می‌دهد که مسئولیت ارتکاب آن‌ها همواره متوجه افرادی نیست که مستقیماً در صحنه جرم حضور دارند. در بسیاری از موارد، اشخاصی در پشت صحنه با تأمین تجهیزات، ارائه اطلاعات، فراهم‌کردن مسیرهای دریایی، پشتیبانی مالی یا هماهنگی عملیات، زمینه وقوع جرم را فراهم می‌کنند. چنین نقشی در حقوق کیفری تحت عنوان معاونت در جرم شناخته می‌شود و شناسایی آن یکی از ضرورت‌های اساسی مبارزه مؤثر با جرایم دریایی است.

معاونت در جرم به معنای دخالت غیرمستقیم اما آگاهانه و ارادی فرد در وقوع رفتار مجرمانه دیگری است؛ به‌گونه‌ای که شخص معاون، بدون آنکه الزاماً عملیات اجرایی جرم را انجام دهد، از طریق تحریک، ترغیب، تهدید، تطمیع، تهیه وسایل یا تسهیل ارتکاب، در تحقق آن نقش ایفا می‌کند. تفاوت معاون با مباشر در ماهیت و جایگاه رفتار آن‌هاست. مباشر، رفتار اصلی تشکیل‌دهنده جرم را انجام می‌دهد، اما معاون با فراهم‌کردن شرایط و امکانات، ارتکاب آن را امکان‌پذیر یا آسان‌تر می‌سازد. برای مثال، فردی که اطلاعات مربوط به زمان عبور یک شناور تجاری، موقعیت نگهبانی یا برنامه تردد کشتی را در اختیار گروهی قرار می‌دهد که قصد سرقت دریایی دارند، ممکن است با توجه به علم و قصد خود و سایر شرایط قانونی، مسئولیت معاونت پیدا کند. همچنین شخصی که سوخت، تجهیزات ارتباطی، نقشه مسیر یا محل اختفای شناور را با آگاهی از هدف مجرمانه تهیه می‌کند، نمی‌تواند صرفاً با استناد به عدم حضور در محل وقوع جرم، خود را از مسئولیت کیفری مصون بداند.

در نظام حقوقی ایران، قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در ماده ۱۲۶، چارچوب مشخصی برای شناسایی معاونت در جرم ارائه کرده است. بر اساس این ماده، ترغیب، تهدید، تطمیع یا تحریک دیگری به ارتکاب جرم، ایجاد زمینه ارتکاب از طریق دسیسه، فریب یا سوءاستفاده از قدرت، تهیه یا ساخت وسایل ارتکاب جرم، ارائه طریق انجام آن و تسهیل وقوع جرم، از مصادیق معاونت محسوب می‌شوند. تبصره همین ماده نیز دو شرط اساسی را برای تحقق این عنوان مقرر کرده است: نخست، وحدت قصد میان معاون و مرتکب اصلی و دوم، تقدم یا اقتران زمانی رفتار معاون با رفتار مرتکب. بنابراین، صرف اطلاع از وقوع یک تخلف دریایی یا داشتن ارتباط تجاری با شخصی که مرتکب جرم شده است، برای انتساب عنوان معاونت کفایت نمی‌کند. باید مشخص شود که رفتار فرد با آگاهی از ماهیت مجرمانه اقدام اصلی و با اراده کمک به تحقق آن انجام شده است. ماده ۱۲۷ نیز مبنای تعیین مجازات معاون را، با رعایت استثناهای قانونی، مشخص می‌کند و در بسیاری از جرایم تعزیری، مجازات یک یا دو درجه پایین‌تر از مجازات جرم اصلی را در نظر می‌گیرد.

ویژگی خاص فعالیت‌های دریایی موجب می‌شود که مصادیق معاونت در این حوزه گسترده‌تر و پیچیده‌تر از برخی جرایم معمول باشد. ساختار عملیات دریایی معمولاً به همکاری مجموعه‌ای از عوامل انسانی، فنی، مالی و مدیریتی وابسته است. مالک شناور، مدیر شرکت کشتیرانی، ناخدا، خدمه، مسئول بار، کارگزار دریایی، تأمین‌کننده تجهیزات و حتی برخی واسطه‌های تجاری ممکن است در یک زنجیره عملیاتی قرار گیرند. البته هیچ‌یک از این موقعیت‌های شغلی به‌خودی‌خود نشانه ارتکاب جرم یا معاونت نیست؛ مسئله اصلی، ماهیت واقعی رفتار و میزان آگاهی اشخاص از هدف مجرمانه است.

در عرصه حقوق بین‌الملل دریاها نیز معاونت در برخی جرایم دریایی به‌صراحت مورد توجه قرار گرفته است. کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها در ماده ۱۰۱، علاوه بر تعریف دزدی دریایی، مشارکت داوطلبانه در عملیات یک شناور با آگاهی از ماهیت دزدان دریایی آن و نیز تحریک یا تسهیل عمدی چنین اقداماتی را در قلمرو تعریف این جرم قرار می‌دهد. این رویکرد نشان می‌دهد که حقوق بین‌الملل، مقابله با دزدی دریایی را به دستگیری افراد حاضر در شناور مهاجم محدود نکرده و اشخاصی را که آگاهانه در شکل‌گیری یا تسهیل عملیات نقش دارند نیز مورد توجه قرار داده است. اهمیت این حکم زمانی روشن‌تر می‌شود که بدانیم عملیات دزدی دریایی ممکن است با برنامه‌ریزی قبلی، تأمین منابع مالی، تهیه تجهیزات، جمع‌آوری اطلاعات و استفاده از شبکه‌های پشتیبان در خشکی انجام شود. در چنین شرایطی، شناسایی عوامل پشتیبانی‌کننده می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در از بین بردن ظرفیت عملیاتی گروه‌های مجرمانه داشته باشد.

کنوانسیون سرکوب اعمال غیرقانونی علیه ایمنی دریانوردی مصوب ۱۹۸۸ و پروتکل اصلاحی سال ۲۰۰۵ نیز از اسناد مهم بین‌المللی در این زمینه به شمار می‌روند. این مجموعه مقررات، علاوه بر جرم‌انگاری برخی رفتارهای خطرناک علیه ایمنی کشتیرانی، مشارکت به‌عنوان معاون، سازمان‌دهی ارتکاب جرم و هدایت دیگران برای انجام اعمال مجرمانه را مورد توجه قرار داده است. اهمیت این رویکرد در آن است که حمله به کشتی، تصرف غیرقانونی شناور، به‌خطر انداختن امنیت دریانوردی یا استفاده مجرمانه از کشتی می‌تواند پیامدهایی فراتر از خسارت مستقیم به مالک و خدمه داشته باشد و جریان تجارت بین‌المللی را مختل کند. بنابراین، مسئولیت کیفری باید متناسب با نقش واقعی افراد در زنجیره ارتکاب جرم بررسی شود و اشخاصی که از طریق سازمان‌دهی و پشتیبانی آگاهانه در وقوع رفتار مجرمانه نقش دارند، از رسیدگی قضایی مصون نمانند.

در کنار این اسناد، باید به تفاوت میان دزدی دریایی و سرقت مسلحانه علیه کشتی‌ها نیز توجه داشت. مطابق تقسیم‌بندی حقوقی بین‌المللی، دزدی دریایی موضوع ماده ۱۰۱ کنوانسیون حقوق دریاها عمدتاً ناظر بر اعمالی است که در دریای آزاد یا مناطق خارج از صلاحیت هر دولت رخ می‌دهند؛ در حالی که سرقت مسلحانه علیه کشتی‌ها در آب‌های داخلی، آب‌های مجمع‌الجزایری و دریای سرزمینی قرار می‌گیرد. این تفاوت در تعیین صلاحیت قضایی، نحوه تعقیب مرتکبان و مسئولیت معاونان اهمیت دارد. ازاین‌رو، نمی‌توان تمام رفتارهای مجرمانه علیه شناورها را بدون توجه به محل وقوع، شرایط قانونی و مقررات حاکم، تحت عنوان واحد دزدی دریایی بررسی کرد.

یکی از چالش‌های مهم در اثبات معاونت در جرایم دریایی، جمع‌آوری و ارزیابی ادله است. ماهیت فرامرزی فعالیت‌های دریایی، پراکندگی جغرافیایی عوامل دخیل، استفاده از اسناد تجاری متعدد و ارتباطات الکترونیکی، فرایند کشف حقیقت را دشوار می‌کند. بررسی پیام‌های ارتباطی، اطلاعات سامانه شناسایی خودکار شناورها، سوابق موقعیت‌یابی، اسناد بارنامه، سوابق مالی، مکاتبات شرکت‌های حمل‌ونقل و ارتباطات میان خدمه و اشخاص مستقر در خشکی می‌تواند در شناسایی نقش معاونان مؤثر باشد. با این حال، ارزش اثباتی هر یک از این داده‌ها باید با رعایت اصول دادرسی منصفانه، اصالت ادله، زنجیره نگهداری مستندات و ضوابط قانونی تحصیل اطلاعات ارزیابی شود. صرف حضور یک شماره تلفن در ارتباطات یک متهم یا انجام تراکنش مالی با شرکت مالک شناور، بدون بررسی سایر قرائن، نمی‌تواند دلیل قطعی بر مشارکت مجرمانه باشد.

موضوع دیگر، تعیین حدود مسئولیت مدیران و اشخاص حقوقی فعال در صنعت دریایی است. شرکت‌های کشتیرانی، مؤسسات بندری و مجموعه‌های خدمات دریایی ممکن است به‌واسطه تصمیم‌های مدیران یا عملکرد کارکنان خود در معرض مسئولیت‌های حقوقی و کیفری قرار گیرند. اگر مدیر یا نماینده یک مجموعه با استفاده از امکانات سازمانی، آگاهانه ارتکاب جرم دریایی را تسهیل کند، مسئولیت شخصی او باید بر اساس رفتار اثبات‌شده و مقررات مربوط بررسی شود. در حقوق ایران نیز ماده ۱۴۳ قانون مجازات اسلامی، مسئولیت کیفری شخص حقوقی را در شرایط مقرر قانونی به رسمیت شناخته است. این موضوع اهمیت نظام نظارت داخلی، شفافیت مالی، کنترل اسناد حمل و تعیین دقیق حدود اختیارات کارکنان را افزایش می‌دهد. شرکت‌های دریایی نمی‌توانند صرفاً با استناد به استقلال شخصیت حقوقی خود، مسئولیت احتمالی مدیران یا ساختار سازمانی دخیل در رفتار مجرمانه را نادیده بگیرند.

در سطح همکاری‌های بین‌المللی، مقابله با معاونت در جرایم دریایی مستلزم تقویت سازوکارهای تبادل اطلاعات، همکاری قضایی، استرداد مجرمان و هماهنگی میان دولت‌های ساحلی و صاحب پرچم است. هیچ کشوری به‌تنهایی قادر نیست تمام شبکه‌های پشتیبانی‌کننده جرایم فرامرزی را شناسایی و متوقف کند. در ایران، با توجه به موقعیت راهبردی خلیج فارس، تنگه هرمز، دریای عمان و دسترسی به مسیرهای مهم کشتیرانی، تقویت ظرفیت حقوقی و اجرایی در این حوزه اهمیت ویژه‌ای دارد. تدوین رویه‌های تخصصی برای تشخیص معاونت در جرایم دریایی، آموزش قضات و ضابطان در زمینه ادله دیجیتال و اسناد کشتیرانی، توسعه همکاری میان سازمان بنادر و دریانوردی، گمرک، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی و همچنین افزایش نظارت بر فعالیت شرکت‌های خدمات دریایی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند کارآمدی نظام مقابله با این جرایم را ارتقا دهد. افزون بر این، بازنگری مستمر مقررات مرتبط با مسئولیت کیفری اشخاص حقیقی و حقوقی و هماهنگ‌سازی قوانین داخلی با تعهدات بین‌المللی، زمینه برخورد مؤثرتر با شبکه‌های مجرمانه را فراهم می‌کند.

سخن آخر آنکه، معاونت در جرم دریایی را نباید صرفاً یک عنوان فرعی در حقوق کیفری تلقی کرد؛ زیرا در بسیاری از پرونده‌ها، شناسایی و اثبات نقش عوامل پشتیبان، کلید کشف ساختار واقعی شبکه مجرمانه است. امنیت دریایی زمانی به‌صورت پایدار تأمین می‌شود که علاوه بر مقابله با مرتکبان مستقیم، زمینه‌های مالی، اطلاعاتی، تجهیزاتی و سازمانی ارتکاب جرم نیز مورد شناسایی قرار گیرد. با این وجود، توسعه مسئولیت کیفری نباید به قیمت نادیده گرفتن اصل قانونی بودن جرم و مجازات، ضرورت اثبات سوءنیت و تضمین دادرسی عادلانه تمام شود. ایجاد تعادل میان اقتدار قضایی، همکاری بین‌المللی و حمایت از حقوق اشخاص، مهم‌ترین شرط شکل‌گیری نظامی کارآمد برای مقابله با معاونت در جرایم دریایی است؛ نظامی که بتواند هم از منافع ملی و امنیت آبراه‌ها حفاظت کند و هم اعتبار و انسجام قواعد حقوقی حاکم بر فعالیت‌های دریایی را ارتقا دهد.

اداره کل ثبت اسناد و املاک استان همدان

اداره ثبت اسناد و املاک حوزه ثبت ملک همدان –ناحیه یک

هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی برابر رای شماره ۱۴۰۵۶۰۳۲۶۰۰۱۰۰۵۶۷۵ مورخ ۱۴۰۵/۰۸/۰۳ هیات اول موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک همدان –ناحیه یک تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای محمدرضا بهدادفر فرزند حسین بشماره شناسنامه ۱۰۲۳۲۸ صادره از همدان در اعیانی ششدانگ و عرصه ۸۴ شعیر مشاع از ۹۶ شعیر ششدانگ یک قطعه باغ به مساحت ۱۲۹۰/۹۴ مترمربع قسمتی از پلاک ۱۱ اصلی واقع در حومه بخش سه همدان به نشانی اراضی حیدره خریداری مع الواسطه از مالک رسمی آقای عزت اله سیفی محرز گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۸/۲۳ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۹/۰۸ - م الف:۲۹۷۹

حمید سلگی –رئیس ثبت اسناد و املاک

اداره کل ثبت اسناد و املاک استان همدان

اداره ثبت اسناد و املاک حوزه ثبت ملک همدان –ناحیه یک

هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی برابر رای شماره ۱۴۰۵۶۰۳۲۶۰۰۱۰۰۵۶۷۵ مورخ ۱۴۰۵/۰۸/۰۳ هیات اول موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک همدان –ناحیه یک تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای محمدرضا بهدادفر فرزند حسین بشماره شناسنامه ۳۱۸ صادره از تهران در اعیانی ششدانگ و عرصه ۸۴ شعیر مشاع از ۹۶ شعیر ششدانگ یک قطعه باغ به مساحت ۱۲۶۳/۰۲ مترمربع قسمتی از پلاک ۱۱ اصلی واقع در حومه بخش سه همدان به نشانی اراضی حیدره خریداری مع الواسطه از مالک رسمی آقای عزت اله سیفی محرز گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۸/۲۳ -تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۹/۰۸. - م الف:۲۹۷۷

حمید سلگی –رئیس ثبت اسناد و املاک

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

برابر رای شماره ۱۴۰۵۶۰۳۲۷۰۰۶۰۰۲۹۱۴ -۱۴۰۵،۰۸،۰۳- هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی شهرستان طارم تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی خانم صدیقه جمشیدی فرزند محمد جعفر بشماره شناسنامه ۴۳۴۳۸ صادره از طارم به شماره ملی ۴۲۸۰۴۰۰۱۲۱ در ششدانگ یک قطعه باغ به مساحت ۲۱۷۵۵۹ مترمربع از مالکیت رسمی صدیقه جمشیدی (خود متقاضی) به متقاضی واقع در بخش هشت زنجان شهرستان طارم قریه قلات مفروز و مجزا از پلاک ۶۲ فرعی از پلاک ۴۴ اصلی را نموده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند در شهرها از تاریخ انتشار اولین آگهی و در روستاها از تاریخ الصاق آگهی در روستا به مدت دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند و گواهی تقدیم دادخواست را به اداره ثبت محل تحویل نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. شناسه آگهی: ۲۳۲۵۷۴۵

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۸/۲۳

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۹/۰۸

رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان طارم –سید رضا شفیعی